

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ «ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ»

22-24 травня у Донбаській державній машинобудівній академії (ДДМА) МОН України (м. Краматорськ) відбулася міжнародна науково-практична конференція «Проблеми соціально-економічного розвитку промисловості в сучасних умовах», присвячена 55-річчю ДДМА. Організаторами конференції були Донбаська державна машинобудівна академія, ЗАТ «Новокраматорський машинобудівний завод», Інститут економіки промисловості НАН України, Донецький університет економіки та права.

У роботі конференції взяли участь 26 докторів економічних наук з провідних наукових закладів і ВНЗ України та Російської Федерації, 76 докторантів і кандидатів наук, а також провідні фахівці і молоді науковці із 31 ВНЗ України та Росії, науково-дослідних інститутів НАН України, у тому числі: Саратовського державного соціально-економічного університету (м. Саратов, Росія), Харківського національного економічного університету (м. Харків), Київського національного економічного університету (м. Київ), Східноукраїнського національного університету імені В. Даля (м. Луганськ), Інституту економіки промисловості НАН України (м. Донецьк), Інституту регіональних досліджень НАН України (м. Львів), Інституту економіки та прогнозування НАН України (м. Київ), а також ЗАТ «НКМЗ», інших підприємств.

Важливі аспекти та шляхи вирішення соціально-економічного розвитку промисловості України виклали у своїх виступах: д.е.н., проф., президент ЗАТ «НКМЗ» народний депутат України Г.М. Скудар, д.е.н., проф., академік НАН

України, директор Інституту економіки промисловості О.І. Амоша, д.е.н., проф., проректор із наукової роботи Донецького інституту економіки та права Н.Ю. Брюховецька, голова правління, генеральний директор ЗАТ «НКМЗ» Г.С. Суков, д.е.н., проф., заступник директора Інституту економіки промисловості І.П. Булеєв, д.е.н., проф., головний науковий співробітник Інституту економіки та прогнозування Д.П. Богиня, д.е.н., проф., голова наглядової ради ЗАТ «НКМЗ» В.А. Панков, д.е.н., проф., зав. кафедри Приазовського державного технічного університету М.Г. Білопольський, д.е.н., ст. наук. співробітник, зав. відділом ІЕП НАН України О.В. Мартякова.

Академік О.І. Амоша у своїй доповіді розглянув економічні перспективи енергетики України. Він відмітив, що, зважаючи на ресурсні й економічні реалії, енергетика Української держави ще довго не зможе бути іншою, ніж "атомно-вугільною", при цьому атомна складова енергетичного сектору економіки має бути призначена для функціонування в базовому режимі, а вугільна (теплова) – у маневровому. Запорукою не тільки розвитку, але й існування української атомної енергетики є створення технологічно закінченого комплексу з виготовлення ядерного палива. Опорою ж маневрової складової мають стати модернізовані існуючі ПЕС й установи розподіленої генерації, зокрема на базі двигунів внутрішнього згоряння, і зі споживанням екологічно чистого водовугільного палива тощо. Перспективною моделлю розвитку національної енергетики, на думку доповідача, слід вважати таку, що базується на комплексному підході до раціонального використання палива на

діючих електростанціях. Формувати інвестиційну політику в енергетиці необхідно з урахуванням провідної ролі держави щодо організації створення великих паливних і енергетичних об'єктів, залучення недержавних інвестицій, концентрації інвестиційних ресурсів. При цьому за державою доцільно залишити роль головного інвестора для станцій, призначених працювати в базовому режимі, на долю ж приватних інвесторів мають припадати когенераційні модулі малої та середньої потужності в комунальному секторі й на виробництві.

Проблемам інноваційного розвитку підприємств, їх злиття та реструктуризації присвячена доповідь д.е.н., проф. Н.Ю. Брюховецької. Особливу увагу вона приділила рейдерству, його позитивним та негативним сторонам. Доповідувачка, виходячи із зазначеного аналітичного та наукового матеріалу, використовуючи власні теоретичні нароби, виклала рекомендації та пропозиції, які будуть корисні як підприємцям, виробничим колективам, так і органам регіонального та державного управління.

Розвинуті країни світу переходять до формування суспільства знань через інноваційний розвиток економіки. Зміни в сучасному світовому розвитку під впливом посилення ролі економіки знань обумовили поширення економічної моделі інноваційного типу, яка базується на запровадженні «високих технологій», інтеграції науки, освіти та підприємницької діяльності. В Україні вкрай недостатньо уваги приділяється інноваційному розвитку, формуванню інноваційного суспільства, суспільства знань. Ці проблеми були у центрі уваги цілої низки доповідей.

Соціальні фактори інвестиційного розвитку розглянуті д.е.н., проф. І.П. Булеєвим. Доповідач відмітив, що в країнах

СНД і в Україні вкрай недостатньо уваги приділяється інноваційному розвитку, формуванню інноваційного суспільства, суспільства знань. Інноваційна діяльність зводиться переважно до технічних інновацій, проблемам розвитку соціальної складової інноваційної інфраструктури не приділяється достатньої уваги. Доповідач наголосив, що на сучасному етапі саме соціальні аспекти інноваційної діяльності, формування інноваційних кадрів слід розглядати як пріоритетні. Вкладення капіталу в освіту, науку, охорону здоров'я, соціальну інфраструктуру тощо мають розглядатися не як витрати, а як соціальні інновації з відповідними пільговими умовами оподаткування і підтримки. До базових видів економічної діяльності треба відносити виробництва і технології 5-6 технологічного укладу.

Інноваційній праці в умовах трансформації економіки присвятив свій виступ д.е.н., проф. Д.П. Богиня. Зміни в сучасному світовому розвитку під впливом посилення ролі економіки знань обумовили розвиток економічної моделі інноваційного типу, яка базується на запровадженні «високих технологій», інтеграції науки, освіти та підприємницької діяльності. Під впливом цих змін трансформуються погляди на працю, яка органічно пов'язана із розробкою нових теоретичних підходів до проблем інноваційної праці, у першу чергу питання мотивації інноваційної праці. Сучасний стан розвитку інноваційної праці в Україні, на думку Д.П. Богині, можна характеризувати як досить нестабільний, управління працею на багатьох підприємствах поки що є неадаптованим до ринкових умов: занадто дешево оцінюється робоча сила висококваліфікованих працівників, не заохочується зростання конкурентоспроможності персоналу,

розвиток інноваційної культури трудових колективів.

Сучасні тенденції розвитку економіки знань засвідчують необхідність удосконалення стимулів до розробки та впровадження інновацій у сферу праці. Проте через відсутність розвинутого конкурентного середовища, суперечливість законодавства, несприятливі умови розвитку бізнесу, низьку доступність кредитних ресурсів останніми роками було загальмовано процес створення нових підприємств, формування нових робочих місць, а вже створені фірми позбавлено можливостей залучати персонал до активної інноваційної діяльності. Стосовно вдосконалення заробітної плати інноваторів на підприємствах, потрібно мати на увазі не тільки її підвищення, але і реальне реформування систем оплати праці трудящих, зайнятих інноваціями, – перегляд систем надбавок і доплат до посадових окладів, що стали звичайними додатками до посадових окладів. Водночас варто мати на увазі, що прагнення творчої особистості до розробки нових ідей, звичайно, не обмежується одними матеріальними чинниками, тому методи стимулювання інноваційної праці повинні мати комплексний характер – матеріально, соціально і психологічно підтримувати трудову мотивацію інноватора.

Проблеми розвитку промислового комплексу України виклав у своїй доповіді д.е.н., проф. Г.М. Скудар. Він підкреслив, що сучасні умови господарювання національних підприємств характеризуються високим рівнем нестабільності макроекономічних умов і обумовлюють необхідність здійснення інноваційної політики на підприємстві як одного з інструментів сталого розвитку, спрямованих на забезпечення високого рівня конкурентоспроможності як у межах

країни, так і на міжнародному рівні. За цих умов основними напрямками інноваційної активності підприємства доцільно вважати стрімке нарощення ринкового потенціалу, створення стійких конкурентних переваг (ефективні технології та високий інтелект), здійснення політики співпраці з провідними світовими компаніями, диверсифікацію як номенклатури продукції, що випускається, так і стратегічних зон господарювання.

Учасники конференції відмітили, що під впливом змін, що відбуваються у сучасному економічному середовищі, трансформуються погляди на працю, яка органічно пов'язана із розробкою нових теоретичних підходів до проблем інноваційної праці, у першу чергу питання мотивації інноваційної праці, її високої якості й ефективності.

Для обговорення на конференції надали свої наукові розробки відомі вчені-економісти акад. НАН України М.Г. Чумаченко (м. Київ), д.е.н., проф. Ю.В. Макогон (м. Донецьк), д.е.н., проф. Ю.Б. Іванов (м. Харків), д.е.н., проф. Н.Д. Лук'янченко (м. Донецьк), д.е.н., проф. Л.В. Кривенко, д.е.н., проф. В.П. Решетило, д.е.н., проф. Л.К. Семів, д.е.н., проф. О.М. Тищенко (м. Харків).

Академік М.Г. Чумаченко присвятив свою роботу проблемам трудової мотивації працівників, де підкреслено, що для розвитку цивілізованих ринкових відносин у країні необхідним є створення певного балансу інтересів, мотивів і стимулів, однак такого балансу в Україні не тільки не досягнуто, але і поступово втрачаються набуті в минулому позитивні трудові цінності. Отже, для максимально повного використання виробничо-соціального потенціалу працівників підприємства для підвищення кінцевих результатів діяльності необхідно створювати відповідні умови, тобто свідомо і

цілеспрямовано управляти процесом трудової мотивації. Оскільки дія трудових мотивуючих чинників визначається як зовнішніми, так і внутрішніми умовами, формуванню сильної трудової мотивації необхідно сприяти на всіх рівнях управління. На макрорівні до ключових заходів державної політики з посилення мотивації високопродуктивної праці доцільно віднести вдосконалення фінансово-кредитної системи, антиінфляційні заходи, удосконалення податкової системи, реформування механізму оплати праці, регулювання ринку праці, забезпечення зайнятості населення та боротьбу з безробіттям, підвищення соціальної захищеності працівників і населення, сприяння розвитку підприємництва, стратегію та практичні заходи щодо детінізації. Підкреслено, що мова має йти про створення такого мотиваційного механізму підвищення ефективності трудового потенціалу підприємства, який би став органічною складовою виробничого менеджменту і в комплексі з іншими його складовими забезпечував практичну реалізацію стратегії інноваційного розвитку XXI ст.

Проблемі трансформації чинників соціально-економічного розвитку на етапі формування економіки знань приділив увагу д.е.н., проф. А.М. Колот. Він довів, що майбутнє за організаціями, які є адекватними можливостям і потребам розвитку економіки знань; організаціями, де у трудовій діяльності персоналу переважає знання, інноваційна компонентна; організаціями, у структурі капіталу яких усе більша частка припадає на нематеріальні активи. Саме такі організації зможуть виконувати свою суспільну місію, будуть найбільш конкурентними й успішними принаймні у перші десятиліття XXI ст. Глибокі зміни у факторах соціально-

економічного розвитку на етапі формування економіки знань потребують ґрунтовного теоретичного і прикладного опрацювання цієї складної та багатопланової проблематики. Науковці мають виконати і таку надзвичайно важливу суспільну функцію, як формування у свідомості якомога більшої частки громадян та інститутів суспільства переконання, що саме знання, інтелект, інноваційна діяльність є ключем до набуття конкурентних переваг, сталого розвитку і добробуту.

Після пленарного засідання робота конференції проводилась у шести секціях, де розглядалися теоретичні та практичні засади обґрунтування стратегії соціально-економічного розвитку підприємств, фінансово-економічне забезпечення стало-го конкурентоспроможного розвитку підприємства, теоретичні засади економічних перетворень в умовах транзитивної економіки, економіко-математичне моделювання та прогнозування виробничо-економічних систем, проблеми реформування обліку й аудиту в господарській діяльності підприємства, ефективність менеджменту в сучасний період.

Учасники конференції ознайомилися з роботою ДДМА та ЗАО «НКМЗ», які плідно співробітничать у сфері підготовки та підвищення кваліфікації фахівців, формуванні сучасних, інноваційно орієнтованих менеджерів усіх рівнів управління.

За результатами конференції видано науковий збірник у двох томах, в яких опубліковано 123 наукові статті 212 авторів.

Учасники конференції сформували рекомендації, спрямовані органам центрального та регіонального управління для використання їх у практичній роботі.

Д.е.н. І.П. Булеєв,
д.е.н. О.Л. Єськов